

КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Антошко М.О.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
Національна музична академія України
імені П.І. Чайковського*

ДО ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ ФОРТЕПІАННОГО МИСТЕЦТВА КИТАЮ

Цікавою й недостатньо досліджуваною є тема фортепіанного мистецтва Китаю, яка своїм корінням уходить в давнину. Актуальність проблеми висвітлює роль даної проблематики у виконавському мистецтві та формуванні музичної культури країн Сходу, зокрема у Китаї. Музичне мистецтво країни побудовано на синтезу співу, музичного супроводу та танцю. Поняття музики у поєднанні з культурою звуку, словом та жестом проходить крізь всю китайську філософію. Зокрема, народна пісенна творчість у Китаї зберегла свою унікальність, відображаючи картини різних аспектів життя народу. Китайська народна пісня наділена задушевністю почуттів. Відомо, що широкого використання набув пентатонічний лад, завдяки якому стає ширшим діапазон інтонацій. Допускаються різні рухи мелодій, а саме: рухи по інтервалах секунди, терції й інших інтервальних зворотах. Це пояснює широке й яскраве коло музичних образів, які притаманні китайському мистецтву. Формуючи духовну атмосферу, художньо-естетичні смаки, стиль та жанри в фортепіанному мистецтві, культура Китаю тільки збагатилась від різномайття культурної палітри. Завдяки китайському мислителю Конфуцію (551-479 до н.е.) з'явилась перша збірка народних пісень «Шинцзін» («Книга пісень»). Нажаль, музичне навантаження книги не вдалось зберегти, але дійшли до наших днів нотні зразки, які передають декламаційний характер пісень. Цей збірник поділяється на дві частини: перша зберегла оди та гімни, які носили ритуальний характер та друга, що включала пісні народного характеру. Музичний супровід відігравав в китайській музиці велику роль, адже яскраво відображав життя народу. Художньо-естетичні погляди китайського мистецтва знаходять своє віддзеркалення у вокальній творчості. Відомі дослідники музичних систем, серед яких виділяємо: З. Кодая, А. Сузукі, Б. Тричкова стверджували, що саме народно –

пісенна творчість здійснили вплив на свідомість, мислення, світосприйняття китайського народу. Не менш значний вплив відіграли філософія та релігія в розвитку музичного мистецтва. У Китаї народна пісня мала своє глибоке коріння та виконувала виховну та розвиваючу функцію. Відображаючи різні аспекти народного життя, саме пісня виокремила жанрові різновиди. З історії стає відомо, що в період правління династії Джоу, музичному мистецтву приділяли велике значення. А саме, чільне місце займала народна творчість. Отже, як стало відомо, що в давнину китайські імператори ставили завдання збирати народні пісні та вірші. Кожна народна пісня мала свою тематичну місію, пов'язану з трудовими діями людини. Чільне місце надавалось ритмічним моментам при виконанні твору. Тематичне навантаження припадало на побутові моменти з життя людей, картин природи, героїчних подій та історії народу. Говорячи про народну китайську пісню, слід наголосити, що вона відрізняється своєю задушевністю та повнотою живого відчуття. Значне місце в музичному мистецтві Китаю приділяється музичному супроводу, а саме фортепіанному мистецтву. Популяризації фортепіанної культури сприяли релігійні тенденції. Адже, саме християнство здійснило вплив на китайське фортепіанне мистецтво. Відкриття християнських церков, де відбувалися служби під супровід фортепіано, зацікавили китайських прихожан. Поряд з цим й виник інтерес до європейського інструменту, який на відмінно від китайського менталітету в Європі займав чільне місце й був призначений для світського музикування, концертів. Репертуарна політика у Китаї була переважно суто релігійного характеру. Уроки фортепіанної гри надавали місіонери та монахи християнських церков. Початком розвитку фортепіанної школи у Китаї пов'язують з Семюелем Робінсом Броуном (1810-1880). Він є засновником школи (1839 р.) у Кантоні, яка навчала китайських дітей музиці, зокрема гри на фортепіано.

Система мислення сучасного фортепіанного мистецтва побудована на древній філософії Китаю. Музична культура Китаю знаходиться у постійному пошуку характеру звуку, тембрової палітри, форми, поєднуючи в собі національні мотиви. Завдяки поєднанню національних рис, філософії країни, релігійних тенденцій, елементів вокального та інструментального фольклору, театру та сфери композиції та фортепіанної культури, музична фортепіанна культура Китаю стала відомою в світі. Методика фортепіанної гри побудована на суворих класичних методах та національній свідомості, які викарбовувались віками. Саме Сюетанська школа та виховна система «Юеґе» стали фундаментом для розвитку китайської музичної культури. Отже, великий вплив на розвиток музичної освіти здійснили: Шен Шінгун –

один з перших педагогів фортепіано, Цзень Чжимін, який був засновником музичної школи в Шанхаї, Лі Шутон – викладала спів та фортепіано у жіночій школі Шанхаю та Нанкінському вищому педагогічному училищі. Велику роль у становленні фортепіанного мистецтва здійснив Дін Шанде, який поєднав західні та східні мотиви на прикладі своїх творів. Дана проблематика є цікавою та потребує подальшого вивчення у науковців.

Список використаних джерел:

1. Алкон Е. Музыкальное мышление Востока и Запада. Владивосток : Изд. Дальневост. университета, 1999. 128 с.
2. Вен Дзюнь. Жанрова система народно-пісенної культури Китаю. Автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. Київ, 2004. 17 с.
3. Гришелева Л.Д. Формирование японской национальной культуры. Москва : Наука. 1986. 286 с.
4. Иофан Н.А. Культура древней Японии. Москва : Наука. 1974. 261 с.
5. Лу Цзе. Концептосфери китайської програмної фортепіанної музики XX – XXI століть. Дис. канд. мистецтвознавства. Львів, 2017. 187 с.